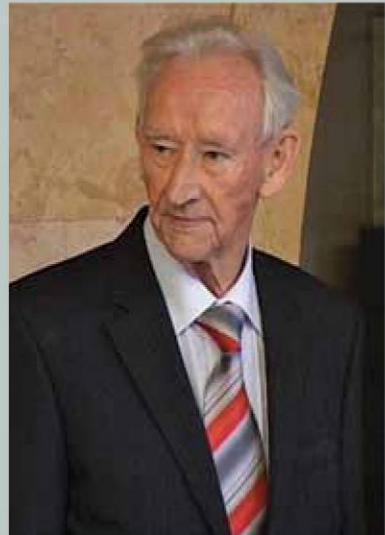

Cvetko Kobal – Florjan

(15. 12. 1921–4. 2. 2010)

V ponedeljek, 8. februarja 2010, na slovenski kulturni praznik, smo se na loškem mestnem pokopališču poslovili od Cvetka Kobala – Florjana, častnega člana Muzejskega društva Škofja Loka. Na pogrebu so se od pokojnika s priložnostnimi nagovori poslovili dr. Marko Kranjec, guverner Banke Slovenije, Andrej Rant, viceguverner Banke Slovenije, mag. Viktor Žakelj, nekdanji politik, mag. Aleksander Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, in dr. Janez Stanovnik, predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije.

Življenjska pot in delo pokojnega Cvetka Kobala sta bila podrobneje predstavljena v Loških razgledih, št. 48/2001 in št. 53/2006, zato v nadaljevanju v njegov spomin in zahvalo za vse njegovo delo pri Muzejskem društvu Škofja Loka objavljamo nagovora dr. Marka Kranjca in mag. Aleksandra Igličarja, iz katerih sta razvidna Kobalovo delo na področju bančništva in njegovo delovanje v Muzejskem društvu Škofja Loka.

Cvetko Kobal – Florjan
(foto: Pavle Dobovšek)

Pogrebni nagovor dr. Marka Kranjca, guvernerja Banke Slovenije

Spoštovana družina Kobal, spoštovani sorodniki, spoštovani prijatelji in znanci.

Danes se poslavljamo predvsem od moža, očeta in prijatelja; poslavljamo pa se tudi od človeka, ki je tesno, čeprav le posredno, povezan z rojstvom Banke Slovenije. Ta zveza ima korenine v 70-tih letih prejšnjega stoletja, ko je nastajal sistem Narodne banke Jugoslavije. Pisalo se je leto 1973 in pokojni Cveto Kobal

je bil eden od idejnih očetov in prvi guverner Narodne Banke Slovenije. S tem je nevede prispeval tudi k nastanku ideje samostojne centralne banke, do katere je prišlo v samostojni Sloveniji. Izzivi, pred katerimi se je znašel, so bili velikanski. Na novo je bilo treba osmisliti finance in denarno politiko in predvsem graditi praktična znanja, ki so osemnajst let kasneje omogočila učinkovit prehod v poslovanje z lastno valuto. Guverner Kobal je hitro ugotovil, da učinkovito delovanje centralne banke zahteva dobro analitično podlago. Njegova zamisel je bila ustanovitev samostojnega oddelka za analize, v katerem so se oblikovali neodvisni pogledi na vodenje denarne politike in potrebno ukrepanje v zvezi z njo. Njegove so bile pobude, s katerimi je v snovanje operativnih odločitev vključeval tudi razmišljanja iz akademskega sveta. Pri tem je razmišljal široko, brez omejitev. Njegove so bile zamisli, da se v okviru Narodne Banke Slovenije razvije organizirano izobraževanje, ki bi mlade ekonomiste usposabljal za centralnobančni posel.

Da bi lažje razumeli pomen delovanja Cveta Kobala, se moramo vrniti v tedanje čase. Ustava iz leta 1974 in nanjo vezani zakoni so sproščali iniciativo podjetij, da sama urejajo bistvena vprašanja svojega obstoja. Banke so bile v to urejanje vključene kot finančni posredniki, ki jih usmerja gospodarska aktivnost podjetij in ne njihova lastna finančna aktivnost. Guverner Kobal je dobro videl prednosti decentraliziranega gospodarskega sistema in se zanj aktivno zavzemal. Razumel je tudi, da morajo banke služiti predvsem interesom svojih strank – podjetij in posameznikov – in ne špekulativni dejavnosti. Danes, ko razviti svet išče odgovor, kako iz finančne krize, postaja jasno, da so bile ideje in zamisli pokojnega guvernerja Kobala utemeljene in so še danes veljavne. Inovativnosti decentraliziranega pristopa v finančnem sistemu je bil pokojni guverner predan vse življenje. Aktivno je sooblikoval bančno in devizno zakonodajo tedanjega časa ter želel vnesti nove prijeme v delovanje Narodne banke Slovenije. Poskrbel je, da so se na simpoziju, ki ga je banka organizirala v Portorožu, strokovno in poglobljeno obravnavala vsa odprta vprašanja tedanje denarne politike. Z vso močjo se je upiral idejam avtomatske monetizacije, ki so prihajale iz krogov, ki so centralno banko videli kot odprto blagajno države.

V svojem pristopu se ni bal novosti. Zavedal se je tveganj pri svojem delu, a se je premišljeno soočal z njimi. To sposobnost so mu dajale izkušnje iz let v koncentracijskih taboriščih ter kasneje vojna in partizanska leta, v katerih je iznajdljivost mnogokrat reševala življenje. Nekatera od teh tveganj so žal pomembno zaznamovala tudi njegovo profesionalno pot. Svoje znanje in izkušnje je bil pripravljen nesebično deliti z drugimi. Njegova pronicljivost v finančni analizi ga je zato tudi v obdobju po osamosvojitvi vodila v sodelovanje z bankami in investicijskimi družbami. S svojo pozitivno življenjsko energijo je razveseljeval vse okoli sebe. Generacija, ki jo je on uvajal v Narodni banki Slovenije, je pomembno sooblikovala slovensko pot v finančno osamosvojitve.

Banka Slovenije danes deluje v evropskem sistemu centralnih bank, v katerem se ponovno srečuje z vprašanji usklajevanja interesov v večnacionalnem prostoru. V tem usklajevanju imata poudarjeno vlogo individualna odgovornost in sposobnost prilagajanja individualnih odločitev odločitvam in argumentom drugih. Cvetko Kobal je v tem pogledu zgled, ki ga ne bomo pozabili. Trajno bo ostal v našem spominu.

Škofja Loka, 8. 2. 2010

Pogrebni nagovor mag. Aleksandra Igličarja, predsednika Muzejskega društva Škofja Loka

Spoštovani!

Pokojni Cvetko Kobal se je rodil 15. decembra 1921, v delavski družini, v Škofji Loki, kjer je obiskoval osnovno šolo, gimnazijo pa dokončal leta 1941 v Ljubljani. Mladostni čas njegove generacije je prekinila vihra 2. svetovne vojne. Cvetko se je takoj vključil v delo Osvobodilne fronte, decembra 1941 je bil organizator in udeleženelec uspešnega napada na nemške zapore, ki so bili v prostorih sedanje upravne enote, ter udeleženelec bojev Cankarjevega bataljona v Poljanski dolini. Januarja 1942 so ga Nemci aretirali in doživel je grozote nemških taborišč. Spomladi leta 1944 mu je uspelo pobegniti, takoj se je pridružil partizanskim enotam. V partizanih je spomine na grozote v taborišču Mauthausen opisal v brošuri, ki je prva neposredna priča o tem zloglasnem taborišču. Ob koncu vojne je sodeloval v bojih za Trst in Gorico, po vojni je deloval v Ljubljani, in sicer v glavnem odboru Ljudske tehnike Slovenije.

Leta 1953 se je odzval pobudi, naj se uspešni Ločani, ki so tedaj delovali drugje, vrnejo v rodno mesto in pomagajo pri njegovem razvoju. Izvoljen je bil za predsednika Skupščine Mestne občine Škofja Loka, ki je v tem času doživela hiter gospodarski razvoj. Takoj je vzpostavil tesne stike z Muzejskim društvom Škofja Loka in nekatere odbornike vključil med najožje občinske sodelavce. Pomembno je vplival, da se je na Loški grad, ki so ga izpraznili zaporniki, preselil Loški muzej. Pomagal je zgodovinarju dr. Pavletu Blazniku, soustanovitelju in dolgoletnemu predsedniku Muzejskega društva, da je odšel v München pregledovat tamkajšnje arhive, kjer so shranjeni dokumenti loške zgodovine iz časov freitsinškega gospostva. Ti so bili osnova za Blaznikovo temeljno loško zgodovinsko knjigo Škofja Loka in loško gospostvo, ki jo je društvo izdalo ob praznovanju tisočletnice mesta.

Cvetko je imel pomembno vlogo tudi pri nastajanju Loških razgledov leta 1954. Ko so ga predstavniki društva nagovorili, da bi občina finančno podprla njihovo izhajanje, je izrekel znane besede: »Da se bo denar za pametne stvari vedno našel.« Od tedaj najprej Loški razgledi izhajajo neprekinjeno in so v

Sloveniji domoznanski zbornik z najdaljšo tradicijo. Že leta 1957 je postal član uredniškega odbora, v katerem je bil zadolžen za vsebine iz NOB in gospodarstva. V uredniškem odboru je deloval do leta 1963, ponovno se je vanj vključil leta 1979 in bil v njem vse do leta 2007, se pravi skupaj skoraj 35 let. Za Loške razglede je napisal tudi veliko prispevkov, največ o začetkih partizanstva na Škofjeloškem.

Od leta 1979 do leta 1993 je bil član izvršnega odbora društva, nato pa do leta 2008 predsednik nadzornega odbora. V sedanjem mandatu je bil član častnega razsodišča. Leta 1993 je bil imenovan za častnega člana društva.

S pokojnim Cvetkom sva se bližje spoznala jeseni 2007, ko sva skupaj reševala krizno obdobje v delovanju društva, on kot predsednik nadzornega odbora, jaz kot novoimenovani blagajnik. Pri njem sem takoj opazil izjemno razumnost in praktičnost, ki se je še zlasti izkazala pri pripravi novih društvenih pravil, ki so bila že dolgo časa odprta, a nedokončana naloga. Ko sem ga poklical po telefonu, da bi se dogovorila, kje in kako začeti, mi je dejal: »Kar oglasite se pri meni, imam že vse zbrano in pripravljeno.« Tudi po njegovi zaslugi smo delo hitro končali in nova pravila sprejeli marca 2008, ko sem bil izvoljen za predsednika društva. Pred in po izvolitvi sem se poglobljeno seznanjal s preteklim delovanjem društva in ob tem začutil, da moramo njegovemu delu nameniti večjo pozornost, saj sta bila njegov visok življenjski jubilej in prejem državnega odlikovanja nekako spregledana. Tako smo maja 2008 pripravili Blaznikov večer, na katerem sta se z njim pogovarjala njegov dolgoletni sodelavec v društvu dr. Branko Berčič in dr. Ivan Ribnikar, profesor ljubljanske Ekonomske fakultete. Ta večer, ki smo ga posneli, nam bo za vedno ohranil njegove iskrive misli in odgovore.

Cvetka sem ves čas doživljal kot izjemnega pričevalca delovanja Muzejskega društva. Dolga leta je sodeloval z ustanovitelji društva, dr. Blaznikom, profesorjem Planino in drugimi, in bil tako živ prenašalec ter uresničevalec njihovih vizionarskih idej, ki jih je seveda uspešno nadgrajeval. Osnovno poslanstvo društva, ohranjanje ljubezni do rodnega kraja in ljudi, je vse svoje življenje nosil globoko v sebi in ga izžareval na vsakem koraku; v tem je sedanjim ter prihodnjim generacijam lahko izjemen vzornik. Čeprav ga je življenjska pot včasih odpeljala daleč od rodnih krajev, dolga leta je bival v Ljubljani, na rodno mesto ni nikoli pozabil. Zavedal se je, da mora svoje talente in sposobnosti razdajati tudi za gospodarsko, družbeno in kulturno rast svojega mesta. Tukaj mu želimo slediti in v naše delo ter med bralce Loških razgledov privabiti čim več Ločanov, tako tiste, ki živijo tukaj, kot tudi tiste, ki živijo in delujejo drugje.

Poleg delovanja v društvu naju je združevalo tudi strokovno področje. Tudi v visoki starosti je še vedno spremljal gospodarska dogajanja in imel izjemno tehtna stališča, ki so odraz njegovih dolgoletnih izkušenj. Med drugim je bil prvi guverner Banke Slovenije, opravljal je pomembne gospodarske funkcije v

Sloveniji in Beogradu, kjer je bil en mandat tudi poslanec v zboru republik. Pri svojem delu je bil zelo iznajdljiv in pogumen, kar je pokazal že konec petdesetih let, ko je zbiral sredstva za obnovo Lahovega mosta pri Šeširju in mosta čez Sušico na cesti proti Trati.

Pri delovanju na bančnem in gospodarskem področju ni bil zgolj poslušen izvrševalec nalog, ampak je ves čas iskal najboljše rešitve za Slovenijo. Ko je bil guverner Banke Slovenije, so bile devizne rezerve ilegalno v tujini. V pogovoru za Loške razglede 2006 je dejal: »To je Beograd pihal na to. Kot hudič! On je dobro vedel, če imamo mi svoje devizne rezerve, da se pripravljamo na osamosvojitvev.« Na koncu tega pogovora je sporočil sedanjim generacijam: »Če bi nekdo hotel svoji okolici, narodu in državi narediti toliko dobrega, kot sem poskušal jaz, bi ugotovil, da je tudi Bruselj mogoče pri marsičem ukaniti in mu ni treba v vsem slediti tako, kot on ukaže.«

Občudoval sem njegovo intelektualno svežino in življenjsko energijo, ki jo je, kljub izjemno težkim življenjskim obdobjem, izžareval tudi v visoki starosti. Ko sem ga v zadnjem obdobju obiskoval, je vedno z veseljem povedal, da ureja svoj bogat arhiv in piše spomine na delovanje v Loki. Žal ga je smrt pri tem delu prehitela, in upam, da bo nekdo njegovo delo dokončal.

Dragi Cvetko, globoko se ti zahvaljujem za vse tvoje delo pri Muzejskem društvu Škofja Loka, ki je bilo v dobrobit vseh Ločanov. Hvala tudi za vsa življenjska spoznanja, ki si mi jih posredoval v času najinega sodelovanja.

Ženi Mariji, sinu Branku in hčerki Andreji v svojem imenu in v imenu članov Muzejskega društva Škofja Loka izrekam iskreno in globoko sožalje. Naj vas in vse nas v teh žalostnih trenutkih bodri misel in spomin na vsa njegova dobra dela, ki ga bodo za vedno ohranila v naših srcih.

Naj počiva v miru v rodni loški zemlji!